СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 150. Джерзі Сиґі, Н. Дж., понеділок, 29-го червня 1936. — VOL. XLIV. No. 150. Jersey City, N. J., Monday, June 29, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ ІМЕНОВАНИЙ КАНДИДАТОМ ОДНОДУШНО

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — По повних 8 годинах вихвалювання теперішнього демократичного уряду цілою низкою бесідників конвенція Демократичної Партії іменувала в пятницю вночі своїм кандидатом на уряд президента Злучених Держав теперішнього президента Френклина Делана Рузвелта.

Кандидатом на уряд віцепрезидента стане певно теперішній віцепрезидент Ґарнер.

У вихвалюванню президента брали участь представники кождого стейту. Першим вихвалювачем був нюйорський ґубернатор Лемен. Всіх похвальних промов було 57. Коли подано імя Рузвелта як кандидата, конвенція оплескувала його цілу годину.

Кілька ґруп делеґатів хотіли дати на конвенції вислів свому невдоволенню з програми Демократичної Партії. Ґрупа вчених економістів хотіла виступити проти точок програми, що говорять про гроші. Делеґати з південних фармерських околиць виступали проти точок про фармерські справи. Не діставши нагоди висказати свої погляди на конвенції, ці делеґати подали свої заяви до ґазет.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ НОВІ ЗАКОНИ.

ВАШИНҐТОН. — Між 60 законами, які президент підписав у пятницю, є закон про американські торговельні кораблі, котрий постановляє, що всі моряки на американських кораблях мають бути американські горожани.

ЗАЙОНЧЕК БУДЕ ЛІКУВАТИСЯ ПРИВАТНО.

ВАШИНҐТОН. — Місцевий федеральний суд покінчив розправу проти конґресмена Маріяна Зайончека, що мала вирішити, чи конґресмен здоров на умі, та чи його треба віддати до публичного шпиталю для умово хорих.

На розправі зявилася жінка Зайончека та пояснила судові, що родина постаралася за те, щоб конґресмен Зайончек лікувався в приватнім шпиталі для умово хорих у Тавнсоні, Меріленд.

Суддя тоді заявив, що супроти цього зайво буде розглядати питання, чи Зайончека треба віддати до публичного шпиталю для умово хорих.

БІЙКИ Й АРЕШТУВАННЯ НА ТЛІ СТРАЙКУ.

КЕМДЕН (Ню Джерзі). — 12 осіб ранено і 24 особи арештовано підчас бійки, що скоїлася в пятницю зполудня під фабрикою „Ар-Сі-Ей Менюфектюрінґ Ко." між страйкарями й страйколомами.

Поліція каже, що страйкарі приїхали автами та дожидали скебів на розі вулиці Купера й 4-тої. Каже поліція, що вони були узброєні в бритви, каміння, „блекджеки" й чорну фарбу. З декотрих дівчат підчас бійки здерто одіж.

Підприємство каже, що Американська Федерація Праці заявила, що вона до страйку непричетна.

БАНКИРИ ЗАСУДЖЕНІ ЗА ОБМАН.

НЮ ЙОРК. — Перед федеральним судом відбулася розправа за обман проти урядників збанкротованого банкового підприємства „Вестчестер Тайтл енд Трост Ко." Присяжні признали винуватими обману Кроуфорда Стівенса, президента підприємства, та віцепрезидентів Реджиналда Рейа і Филипа Куса.

Першим двом грозить вязниця від 1 до 17 літ та гривна до $29,000, а третьому вязниця до 15 років та грошеві кари до $22,000.

Банк збанкротував у 1933-тім році. Громадянство втратило через це банкротство 81 міліонів долярів.

ВЕЛИКІ СПЕКИ НА ЗАХОДІ.

ШІКАҐО. — Західню рівнину навістила велика спека, що доходила до 100 ступнів Фаренгайта, а місцями й вище. Посуха грозить поважними шкодами рільництву. Між іншим фармери побоюються язви пільних коників.

Федеральний уряд визначив на поборювання пільних коників чверть міліона долярів. У декотрих околицях фармери вже добилися допомоги від уряду.

НАВІТЬ СОЦІЯЛІСТИ НЕ ХОЧУТЬ СПІЛКИ З КОМУНІСТАМИ.

НЮ ЙОРК. — Комуністична партія постановила на своїй конвенції порозумітися з соціялістичною партією щодо виставлення при цьогорічних виборах спільних кандидатів. Вибрано навіть у тій цілі відповідну делеґацію, що мала піти на стейтову конвенцію соціялістичної партії, щоби представити там свою пропозицію.

Соціялістична партія пропозицію комуністів відкинула й постановила комуністичної делеґації на свою конвенцію не пустити.

ДЕНТИСТ СПРИЧИНИВ СМЕРТЬ ПАЦІЄНТА.

До варшавської прокуратури вплинула скарга на одного дентиста Суспільної Обезпечальні за те, що він своїм недбальством спричинив смерть пацієнта. Пораючися коло хорого зуба, він лишив у зубі кусень інструменту, з того зробилося затроєння крови і пацієнт умер. Переслуханий у слідстві судовий знавець дентистики видав некорисну для обвинувачного дентиста опінію.

ЖАХЛИВИЙ ВИПАДОК ПІДЧАС БОРОТЬБИ З БИКАМИ.

Підчас боротьби з биками на арені в Авіньоні (Франція) трапився трагічний випадок: Розбішений бик перескочив барієру, що відділяла публику від арени, і поранив рогами одного глядача, підкидаючи його кілька разів вгору. Воякам удлося розбішеного бика спрямувати на арену, а важко раненого глядача перевезли до лічниці.

12-ЛІТНІЙ УБИВНИК.

12-літній Лев Будзінський у Львові виніс з дому револьвер свого батька і хотів ним похвалитися перед своїми товаришами. А що хлопчина не вмів як слід обходитися з револьвером, револьвер вистрілив, а куля поцілила в серце 14-літнього Станислава Коханка. Хлопці з перестраху повтікали, лишаючи трупа на вулиці.

ПОДВІЙНЕ ДУШОГУБСТВО.

58-літній адвокат Вилієм Ророрей у Палмайрі, Н. Дж., убив з рушниці свою 55-літню жінку, а потім себе самого. Розсліди поліції переконують, що вони хорілі на умову депресію від часу втрати своєї 2-літньої дитини.

„ЦУКЕР КШЕПІ".

Суд у Ґрудзьондзу (на Поморі) судив кількоро селян за нарушення цукрового монополю тим, що варили собі сироп і мармоляду з цукрових буряків. Підсудні боронилися, що не мали за що купувати правдивий цукор — а цукор як усюди написано, „кшепі" Дістали по тижневі арешту і по 10—20 зл. гривни.

ПРИЧИНА РОЗВОДУ.

Цими днями відбувсь у Відні розводовий процес фабриканта Леопольда. Леопольд вніс скаргу з домаганням дати йому розвід на тій підставі, що жінка його зовсім фізично змінилася з власної вини. Вона була повна, — як упевняв її чоловік — справді жіноча, з природніми для жінки округлими формами. Почала вона застосовувати дієту та спосіб життя, потрібний на те, щоб дістати струнку лінію, і дійшла до того, що виглядає як худощавий хлопець. Чоловік твердить, що він, дивлячися на неї, зовсім не пізнає тої особи, з якою женився і тимсамим уважає, що вона для нього чужа. Суддя, признав докази Леопольда за справедливі і дав йому розвід на підставі того мотиву: „Жіноні повні форми тіла — одна з тих принад, яких не вільно чоловікові відбирати безкарно".

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ ШЛЯХТОЮ В АМЕРИЦІ.

„Союз російської шляхти" в Ню Йорку заявляє публично, що він почав розслід над недавно зорганізованим „Клюбом „Шляхти" та натякає, що „російська шляхта" вважає „клюб шляхти" за рекет.

БРІДЖ, НА ЯКИЙ ТРЕБА ЧЕКАТИ ВІКАМИ.

Анґлійська преса, що займається живо крім усяких спортів теж бріджем, передає звістку про одну незвичайну партію, яка трапилась у південній Родезії. Роздавач карт знайшов у своїх руках 13 карів і заявив пас, щоби, перечекавши, міг у відповідній хвилині заявити великий шлем. Його настрій зіпсувався, коли його противник з лівого боку подав до відома великий шлем у керах. У відповідь на це партнер власника 13-ти карів заявив великий шлем у піках, бо мав 13 піків. Четвертий, переконаний, що його партнер має ще якісь взятки в інших кольорах, дав контра; він мав у руках 13 трефів. Після того ходу, коли розложили карти, виявилося, що всі мають по 13 карт того самого коліру. Математики обрахували, що так роздані карти трапляються раз на 2,235,197,406,895,866,301,559,999 разів!

ІЗ СІЛЬСЬКИХ ТРАГЕДІЙ

В Жабю пропала була без вісти 64-літня заможна вдова Софія Житинюк. Цими днями знайшли в лісі коло села її тіло. Оглядини виказали, що її вбито. Поліція арештувала наймита Житинюкової, Миколу Петрука, а він на допиті зізнав, що це він задушив свою господиню. Зізнав, що вона силувала його до любощів: найперше грозила, що його прожене зі служби, потім обіцяла записати йому маєток. Він мав наречену і не міг діждатися, поки Житинюкова вмре. Наречену також арештували під замітом намови.

ПРИШИЛИ ВІДРІЗАНУ ГОЛОВУ.

Різник Ґжибовський в Ломжі у сварці з жінкою пробив її ножем на смерть, а потім підрізав собі горло аж до кістки. Його привезли до одного варшавського шпиталю і тут один лікар перевів операцію, яка на превелике диво вдалася. Ґжибовський буде жити, але як виздоровіє, піде перед суд за вбивство жінки.

ПОВІНЬ АНОНІМІВ.

Варшавська дирекція почт залита від якогось часу анонімними доносами на урядовців. Дирекція подала до відома, що анонімів не буде розглядати, бо службові приписи постановляють, що кожний службовик повинен явно доносити свому начальникові про надужиття інших службовиків без огляду на їх становище.

АРИСТОКРАТИ — ФАЛЬШИВНИКИ.

Поліція в Монте Карльо арештувала 16 осіб за фальшівництво грошевих знаків касина гри. Між фальшівниками є три французькі аристократи.

ВАРТІВНИК ЗАСТРІЛИВ ОФИЦИРА.

Трагічна подія склалася в касарні полку уланів у Миньску Мазовецькому. Пор. Зандбанґ, маючи інспекційну службу, контролював у ночі чуйність вартівників. Улан Сікоровський, що стояв на варті, побачив здалека у темряві, як хтось зближається, спитав його і зажадав гасла. Відповіди він не чув і, держачися службових приписів, стрілив. Показався добрим стрільцем, бо поцілив пор. Зандбанґа в чоло, наслідком чого він згинув на місці.

ЗЛІКВІДУВАЛИ БАНДУ ОПРИШКІВ.

Банду Царука, що була пострахом Підляшшя, зліквідувала поліція. Ватажка, Станіслава Царука, засудили на досмертну тюрму, сімох його „хлопців" на 2—7 років, одного звільнили. Характеристичні назвища опришків: Станіслав Маліновський, Іван Хведорук, Францішек Вард, Генрих Базилюк, Броніслав Абрамчук, Станіслав Цюра, Станіслав Абрамчук, Ян Мазурек.

СТРІЛИ ДО СУДДІ.

У городськім суді в Пуцку (Поморя) якийсь Альфред Бенсдорф стрілив чотири рази до судді того суду Йосифа Гордона, вбиваючи його на місці. Вбивника арештували. Що було причиною вбивства, до якого дійшло в кабінеті судді, покищо невідомо.

ЗАПРОТЕСТУВАВ...

Василь Немира, арештований коло Баранович поліцаєм Рибацьким, смертельно пострілив Рибацького і сам застрілився.

САМОГУБСТВО.

В Збаражі, застрілився 30-літній Казимир Ткач, скарбовий урядник. Він був оглух і не міг того пережити.

ГРІМ УДАРИВ У СОКИРУ.

В Торуні на Поморі грім убив теслю Паплінського, як він підчас бурі сховався під парканом з дощок. Паплінський держав на плечі сокиру і в неї вдарив грім.

БУЗЬКИ СПРИЧИНИЛИ СМЕРТЬ.

Згинув через бузьки 75-літній господар Кубінський з околиць Торуня. Він працював на полі коло дороги, дорогою надїхала фіра. Пес-волоцюга сполошив недалеко кілька бузьків, вони зірвалися й залопотіли крилами, від того сполошилися коні, кинулися в чвал і стратували Кубінського на смерть.

ВПЕРТИЙ САМОГУБЕЦЬ.

Коло Мисловиць кинувся в ріку 35-літній безробітний, невідомого назвища. Потопаючи, почав кликати ратунку й прохожі, наражуючи життя, витягнули його на сухе. На березі він не хотів сказати про себе нічого більше крім того, що він безробітний і втік від людей у ліс. На другий день знайшли в лісі висільника й пізнали в ньому вратованого потопельника.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС НА КОНҐРЕСІ ТОВАРИСТВА ЛІҐИ НАЦІЙ

ЛОНДОН. — Офінор повідомляє, що цьогорічний Конґрес Товариства Ліґи Націй був свідком гострих дебат на тему рації існування самого товариства. Притоку до цеї горячої дискусії дав протест Китаю проти імперіялістичних зазіхань Японії. Український делеґат проф. Шульгин заявив, що він як заступник поневоленого народу підтримує протест Китаю, але запропонував рівночасно поширити протест і протестувати перед Ліґою Націй теж і проти захоплення Советами китайської території Монголії та східнього Туркестану, а також інших земель, що їх насильно прилучено до СССР. Та заступники тих держав, що то тепер у згоді з Советами, дуже скривалися, як почули цю пропозицію, але меншість нагородила промову рясними оплесками і зробила з неї свого роду сензацію. Інші делеґати ґратулювали українському представникові за цей виступ і жалувалися, що з обовязку мусять стриматися від виступів проти Советів.

СУДЯТЬ ЗА ВИСТУП ПРОТИ ЛІТВІНОВА.

ПАРИЖ. — Вийшов у Франції закон, який не дозволяє атакувати в пресі чи в публичних промовах та відчитах голову чужих держав, як і чужинецьких міністрів справ закордонних. Закон цей буде тепер пристосований до журналістки Сузанни Бертійон, відомої з симпатій до України. Недавно виступила вона в Ніці на викладі з гострою критикою політики Советів супроти України. Між іншим вона гостро схарактеризувала поведення Літвінова, що дозволяє собі в Женеві пускати блахмана, що Україна приєдналася добровільно до СССР. Присутні на викладі большевики зробили донос і тепер пані Бертійон буде відповідати за образу „Його Екселенції Літвінова Фінкельштайна". Офінор подає, що Сузанна Бертійон відвідала в 1930 р. Україну під Советами і, побачивши, що там діється, стала завзятим ворогом Советів.

ПОЛЬЩА ОБМЕЖУЄ СПЛАТУ ЗАГРАНИЧНИХ ЗОБОВЯЗАНЬ.

ВАРШАВА (Польща).—Запас золота зменшився в державній скарбниці на $70,000,000. Це є причиною, що Польща не буде далі сплачувати американських позичок ні процентів, а буде складати ті суми, які малаб сплачувати, в Банку Польськім, себто в Варшаві. Таке є урядове повідомлення. Як тільки воно дійшло до Ню Йорку, польські біржеві папери впали відразу на кілька пунктів.

УКРАЇНСЬКИЙ ЮНАК-ЗМАГУН.

ПАРИЖ. — На останніх річних кінських змаганнях на високу школу їзди, які відбулися в Парижі в присутності президента держави, з 500 учасників-змагунів визнано восьмим українського студента Юрка Єреміева, що одержав бронзову медалю Він має всього 18 років і вправляв на коні тільки пів року. Коли про це довідався голова контрольної комісії, тоді публично заявив, що в тім випадку не рішив вишкіл, а вирішили природні спосібности, одержані Єремієвом від низки поколінь його предків-козаків.

ТІЛЬКИ ОДИН ЗДЕРЖАВСЯ ВІД ГОЛОСУВАННЯ.

ВАРШАВА. — Уряд дістав ті економічні повновласти, яких собі бажав. Знайшлася в сенаті тільки одна особа, що відважилася мати іншу думку і — здержалася від голосування. Голоси критики господарки уряду походили головно від консерватистів. У відповіді міністер Квятковський сказав їм, щоб у першу чергу консервативні ґазети платили податки, а потім, щоб і аристократи те зробили, а доперва потім матимуть право критикувати.

В ПОЛЬЩІ ДАЛІ ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ ЖИДІВ.

ВАРШАВА. — Нема одного дня, щоби преса не занотувала якогось протижидівського виступу. Кожного дня в якійсь місцевості побивають жидів, вибивають вікна в їх домах та нищать жидівські склепи.

АРАБИ ПРОТИ ЖИДІВ І АНҐЛІЇ.

АММАН (Трансйорданія). — 100,000 бедуїнів готові вийти з пустині, перейти Йордан і піти до війни з жидами в Палестині та з Анґлією, що охороняє жидів своїм військом. Бедуїни рішилися на цей крок, щоб допомогти арабам у Палестині.

ХОЧУТЬ МАТИ СВІТСЬКИХ УЧИТЕЛІВ.

МАДРИД (Еспанія). — Новий уряд є проти цього, щоб релігійні чини займалися вихованням учителів. Він хоче цілковито вилучити релігію від впливу в школах. І тому асиґнував 1,000,000 пезет, щоб упродовж року підготовити 5,300 світських учителів. Та біда, що Еспанія потребує яких 50,000 учителів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Ente_d as d Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

A cepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕМОКРАТИЧНА ПЛЯТФОРМА

Конвенція Демократичної Партії ухвалила свою програму, з якою вона думає йти перед нарід при наближаючихся осінніх виборах президента Злучених Держав, і тепер кождий виборець може порівнати з собою програми двох великих партій.

Обі програми назагал підчеркують такі самі справи. Вже з цього видно, що вони пробують промовляти до тих самих людей, бо якби котра з них взялася промовляти лиш до одної верстви, то, відомо, вона говорилаб найбільше про інтереси тої верстви. Отже кожда зо старих партій старається репрезентувати все населення краю.

Одна й друга програма заявляється за подібні речі. Кожда заявляється за здорову монетарну систему, але що саме кожда з них під тим розуміє, цього ні одна з них не говорить.

Одна й друга програма говорить про потребу ощадностей в уряді. Як звісно, Републиканська Партія під цим розуміє обмеження видатків, які робить демократичний уряд, але ми не можемо бути певні, чи булаб Републиканська Партія, прийшовши до правління, ощадніша від Демократичної. Зрештою Демократична теж говорить про ощадности в уряді, але не каже, що саме вона під тим розуміє.

Таксамо обі програми говорять про потребу піддержання фармерства. Републиканська програма навіть говорить про цю справу подрібно, але й у цих подробицях вона оперує загальними думками, а не спеціяльними домаганнями. Те саме треба сказати про точки обох програм щодо робітництва. І тут і там дуже гарні обіцянки, які через свою загальність можуть щось значити, або й нічого. Правдоподібно, судячи по історії, скорше нічого.

Властивих ріжниць між двома програмами є дві. Одна ріжниця в справі тарифи. Републиканці хочуть закрити границю, а демократи — її трохи примкнути. Ця справа важна для фабрикантів; для робітників має тільки другорядне значіння.

Друга ріжниця це справа зміни конституції. Републиканці проти неї, а демократи кажуть, що вони булиб за зміну, якби показалося, що не можливо перевести без зміни конституції тих суспільних реформ, які вони вважають за потрібні. Йде тут, як звісно, за право найвищого суду признавати ухвали конґресу неважними. Ця справа має далеко йдуче значіння для робітників і фармерів, бо всі заходи до суспільних реформ розбивалися досі звичайно об опозицію суду. Тому шкода, що ні одна велика партія не заявилася виразно за обмеження влади суду. Для цього колись мусить дійти. Демократична Партія показалася настільки поступовою, що цю потребу вже допускає й що можливість зміни, хоч не відважно, а всетаки порушує.

Цим вона краща від програми Републиканської Партії.

ПІД МОСКОВСЬКИМ КАРАУЛОМ...

(Докінчення)

Інґрія.

Другою частиною фінської території під Москвою є Інґрія, положена над Фінським заливом з полудня, що займає площу 15,000 кв. км. Вже під кінець середньовіччя володіла тою країною Московія. Лише в 1617 р. прилучена була Інґрія до Фінляндії, що знаходилася тоді в союзі зі Швецією. Тоді Інґрія нараховувала 70,000 населення, на 90% фінського походження. За шведського панування московські кольоністи покидали країну, не хотячи принимати лютеранство. Від того часу, як московський цар Петро I. заклав на території Інґрії свою нову столицю Петербург, чи тепер Ленінґрад, судьба Інґрії стала незавидною. Під Москвою перебувала Інґрія до 1917 року. За той час стільки московських кольоністів наїхало було туди, що інґри опинилися в меншости. Основною перепоною повної денаціоналізації інґрів було лютеранство. Після знесення панщини в 1861 р. інґри взялися були за культурну роботу, заклали в Петербурзі свою вчительську семинарію видавали ґазету, а літературою засоблювала їх автономна тоді Фінляндія. Заведене московське шкільництво не зуміло зрусифікувати інґрів. 1917 рік застав Інґрію в напівсвідомому стані. Начислювали тоді там 160,870 душ населення. По большевицькій революції інґри зорґанізували були проти Москви пасивний спротив, що довело до численних репресій. У 1919 р. зачали були і збройну боротьбу, виставляючи полк силою 2,258 людей який у спілці з московською армією Юденіча наступав на Петроград. Москалі обіцювали інґрам волю, але обітниці не змогли додержати, бо і самі провалились у боротьбі з большевиками. В листопаді 1919 року закінчилась визвольна боротьба Інґрії. Її опанувала Москва. Лише мала її частина припала Естонії в мирі 2. лютого 1920 року.

Часи війни знищили країну, а чого не знищила війна, то доправили большевики. Інґри перейшли той сам шлях, як і досі інші народи, що програли війну з Москвою. За час від 1929—1931 рр. вислано з Інґрії коло 18,000 душ населення. Поновне сильне виселення почалося знову в 1935 році з моментом, як Москва видала наказ про створення приграничної смуги. Загалом до половини 1935 року вислано з Інґрії 25,000 людей, цебто одну шесту частину всього населення. Проте нерівний бій триває дальше й інґри бороняться завзято. Інґрія Москві сама по собі не є небезпечною, маючи в себе такого велитня як Ленінґрад, якого вона ніколи не стравить; зате небезпечна вона як смуга для наступу Естонії, яка є також фінською країною. Тому й намагання відтяти інґрів від Естонії та припинити там фінсько-естонський культурний вплив. Адміністраційно Інґрія поділена штучно на такі райони, що майже ніде нема там інґрів у більшости. Поділ штучний.

Комі.

Дальшим фронтом великофінської протимосковської боротьби є область Комі, чи, як її Москалі звуть, Зиряни. На кождій карті советського Союза вона зазначена іншою краскою для реклями, на півночі, з західнього боку Уралу, до Північного Ледового океану над рікою Печорою. Область займає 430,000 кв. км. і має коло 250 тисяч населення. Столицею її є містечко **Сіктівкар** (Устісольск). Поза автономною областю Комі є ще ціла низка менших областей, заселених фінським населенням, як напр. Вотяцкий зі столицею Іжевск Мари (Череміси) зі столицею Краснококтайськ, Мордвини і т. д. Всі ці области, за винятком хіба Комі, засуджені на загладу в московському морі. Вони не творять у себе національної більшости і лише по традиції держаться старої назви. А москалі використовують це, щоб доказати світові, що в них всі свобідні, хоч у згаданих областях не можна ніяким чином говорити про національну свободу, коли там усе московське.

Давніми часами ті народи були багаті і самостійні. Комі творили осередок так званої Пермської держави, з якою Москва воювала від 1068 р. аж доки її зовсім не підбила в 1597 р. В тойже час Москва завоювала була і Вятську републику, потім Черемісів та Мордвинів. Вістки про ці народи сягають до 10 століття. Від часу підбиття ведеться їх денаціоналіція і до нині. Народи ці мали власну культуру і власне письмо. Мова їх значно відмінна від фінської, тому, що розвивалася в зовсім інших обставинах незалежно від фінської. Особливо комі почувають себе фінами і дуже радо зливаються з ними в одну велику Фінляндію. Комі не творять тепер на своїй території більшости. Вони мають тепер кілька своїх ґазет, щоправда комуністичних. Москалі ввели для Комі латинську азбуку, хоч комі досі все користувалися кирилицею. Про цей народ досі мало хто що знає. Там є тепер табори заслання. Засланці, переважно українці, працюють на лісорозробках. До них комі відносяться добре, алеж вони самі такі безвольні як і засланці. Мають вони і своїх поетів: Мікулай-Мікайло, Лебедов і Тіма-Вен (Чісталов). Найвизначнішим діячем комі, що збудив нарід до нового життя, був Степан-Йоґор Литкін.

З коміми є споріднені і самоєди, що займаються оленеводством, таксамо як і частина комі. Через колективізацію оленеводство і рільництво значно підупали в цілій області. Значна частина комі вигинула з голоду. Хоч це нарід мирний і не творить для московського імперіялізму великої небезпеки, Москва всіми силами старається таки стерти його з лиця землі.

Це наші спільники.

Всі ці народи — це наші спільники в боротьбі з Москвою. Вона їм загрожує багато більше, ніж нам, бо вони чисельно слабші і не можуть так опиратися Москві, як Україна. Зате вони значно міцніші під оглядом опору русифікації через свою неслов'янську мову й іншу расову приналежність.

Сили для боротьби такі: Область комі 202,707, вотяки 481,399, мари 44,000, чуваші 773,410, мордвини 69,520 — разом 1,571,036. Це сили для боротьби в нутрі московської імперії, лише фінсько-угорського походження. До того ще приходять властиві фіни: Карелія 127,000, Інґрія 133,000 в Новгородській области 145,000 — разом 405,000 фінів. З того є яких 100,000 фінів цілковито зрусифікованих, так, що в чистий підрахунок сил входять лише яких 300,000 фінів. Отже разом можна підрахувати коло 1.9 міліона людности, що ворожо настроєна проти Москви і що в рішальнім моменті зможе нам допомогти повалити Москву. Багато вони зробити не зможуть через те, що навіть на їхніх землях москалі творять більшість, але при відповідній орґанізованости зроблять досить багато і значно відтяжать український фронт боротьби.

ФРАНЦУЗЬКІ РОЗРУХИ І ІТАЛІЙСЬКИЙ ФАШИЗМ

Хвиля страйків і анархії, що покотилися по Франції після перемоги при виборах до парляменту так званого „народнього фронту", викликає в Італії цілком зрозуміле зацікавлення. І то не тільки тому, що **всякий** поважний суспільний рух викликає зацікавлення, бо відбивається і на торгівлі, і на туристичному русі, і на загальній інтернаціональній політиці уряду, — але особливо тому, що теперішній стан Франції нагадує італійцям давно вже перейдені етапи власного суспільного життя, — нагадує повоєнні роки 1919—1920, коли ціла Італія таксамо борсалася й кидалася в муках народження — і ніхто ще не міг тоді передбачити, що саме мало народитися: нове відродження італійської нації до героїчного напняття, чи цілковитий занепад під навалою інтернаціоналістичного комунізму.

Не може бути жадних сумнівів щодо цього, що Франція знаходиться в періоді небезпечного роздоріжжя. Розгойдане пролетарське море не хоче більше триматися в берегах офіційного синдикалізму та хапається метод, освячених прикладом і пропаґандою комуністичних аґентів. Уряд „народнього фронту" виявляє всі познаки знайомої нам „керенщини", — себто замилування в фразі без здатности до практичного опанування ситуації. Приятелювання з советською Росією дає свої законні плоди: пролетарські маси збираються йти наступом проти „реакційного фашизму". Представники соціялістичних партій, що опинилися при владі, не в силі стримати цей наступ, бо вони самі нераз виступали проти цього „реакційного фашизму" і закликали робітничі маси до рішучого бою за загрожені фашизмом здобутки й права робітничої кляси.

Голова теперішнього французького уряду Блюм є головою французького відділу II. соціялістичного Інтернаціоналу, що, як відомо, в своїй ненависті до фашизму дорівнює III. комуністичному Інтернаціоналові. Приступивши до виконання своїх нових обовязків голови французького уряду, Блюм нараз опинився перед необхідністю гамування робітничих розрухів, і не вагаючись для добра справи мирного полагадження ріжних конфліктів, грозити і робітникам „рішучими засобами". Можна сумніватися, чи вистане у нього сили — і **морального права** — вживати в потребі тих „рішучих засобів" проти своїх товаришів, ним же розаґітованих.

Але — що найцікавіше! — вимоги страйкуючих французьких робітників, що проти них має ніби звернутися заспокоююча рука соціялістичного уряду, тут в ніби „реакційних" фашистівських італійських колах знаходять повне зрозуміння. І не тільки зрозуміння, але й здивування. Бо розаґітовані соціялістами „антифашистівські" маси підносять вимоги, що вже віддавна здійснені в фашистівській Італії. Так, одною з найголовніших вимог французького страйкуючого робітництва є встановлення колективних контрактів, що зобовязували би цілу відповідну катеґорію промисловости і ґарантували би в той спосіб неможливість використання розпучливого стану окремих робітників чи безробітних, що — ратуючись від голоду — могли би піти на невідповідні умови праці. Отже, в фашистівській Італії, колективні договори лежать в основі цілого корпоративного законодавства і фіґурують в законі, що попереджає „Хартію Праці". Далі, французькі робітники домагаються 40 годин тижневої праці (замісць колишнього 8-годинного робучого дня). Отже, фашистівська Італія вже від кількох років увела в життя ці 40 годин тижневої праці і обстоювала в Інтернаціональному Бюрі Праці в Женеві введення 40 годин праці в цілому світі, бо на думку фашистівського уряду тільки в такий спосіб можна зарадити в деякій мірі язві безробіття. Французькі робітники домагаються плачених відпусток, а італійські робітники їх уже мають. Французькі робітники домагаються орґанізацій робітничих клюбів, де вони могли би проводити корисно і приємно час, вільний від праці, а італійський фашистівський уряд має ціле міністерство (що правда не носить такого титулу, але має на нього правні права). „Дополяворо", яке розпоряджає міліярдовим буджетом і не залишило буквально жадної найменшої фабрики чи установи без відповідної допомоги в улаштуванню цих місць відпочинку і розваги. Може бути, що для багатьох з моїх українських читачів це все не є нове, — але іноді не шкодить нагадати і дещо з уже відомого, щоб висвітлити, як слід, брехливість соціялістичної пропаґанди про „антиробітничість" фашизму. Хоч по правді соціялісти ставляться ворожо до фашизму тому, що він є **національний** і ставить інтереси Нації понад інтересами всіх отих Інтернаціоналів, що гарними фразами прикривають дуже негарну дійсність.

Евген Онацький (Рим).

Дезірдер Мальоняй.

СФІНКС

Фрітц Баар це молодий мужчина, що легко закохується і трохи гордий на свою мужеську красу. З нього був би зразковий шлюбний чоловік, якби не був мав у голові цвяха, що розуміється дуже добре на жінках. Фрітц закохавсь у відому красуню паню Кнуд, яку звали загально „Сфінксом".

Пан Кнуд не був Адонісом, але дуже добрим бізнесменом і страшенне багатим. Він вибрав собі найгарнішу дівчину з Будапешту, таксамо як міг вибрати собі найгарніший дім або інший дорогий предмет.

Про його жінку всі були такої думки, що вона мусить бути щаслива. Але найтаємніше було те, що вона була непохитно вірна свому чоловікові. Попросту Сфінкс.

— Е, — думав собі Баар — вона не з іншого тіста, як усі інші жінки.

І закохавсь у гарній пані Маріеті Кнуд. Він мав свою власну методу поведінки супроти бльондинок і брунеток. Маріета була бльондинка. Метода Баара не дала ніякого висліду. Едип не міг відгадати Сфінксової загадки, а щобільше дратувало Фрітца: Сфінкс не хотів проглинути Едипа. Сфінкс навіть не глянув на нього.

Фрітц повторяв тільки ввесь час: „Я вас люблю", але на красуні це не робило ніякого враження. Він тратив уже терпець:

— Ні, ця жінка зовсім неподібна до інших. Що в ній сидить таке? не знаю.

На концерті одного молодого скрипача пан Кнуд прохав Фрітца, який сидів недалеко, щоб був такий добрий і відпровадив його жінку додому, бо він має ще одну важну справу цього вечора.

— Що за самовпевненість! — подумав собі Фрітц і мав враження, що сам він уже стає смішний в очах звеличуваної ним жінки. Тепер рішив він уже ужити останнього рішального способу, яким користувався завсіди і супроти чорнявок і супроти білявок.

Фрітц Баар підтримав Маріету дуже ніжно, коли вона всідала до авта. В авті загорнулась вона у свій гермеліновий плащ і мовчала. Баар думав кілька хвилин. Коли вони віхали в Паркову Алею, залишилось йому ще кілька хвилин до надуми. Поважно, але рішуче промовив:

— Маріето! Ви знаєте, як дуже я вас люблю! Чи ви не хочете вислухати моєї просьби? Ви мусите її вислухати. Ви бавитесь мною і глузуєте собі з мене. Яж знаю, що ви не зовсім щасливі, а я хотів би дати вам щастя. Я люблю вас і хотів би, щоб і ви...

Красуня мовчала.

— Маріето! Благаю вас, прийдіть завтра в год. 6-тій ввечір до мене.

Вона і не ворухнулась.

— Чекаю на вас до пів до 7-мої. Коли не будете точно в годині 7-мій, то я стріляю собі в лоб.

Авто підіхало до воріт віллі Кнуда.

— Чи може випете склянку чаю в мене? — спитала красуня.

— Дядую, ні.

Пані Маріете висіла і сказала шоферові:

— Музейна вулиця 7.

Це була адреса Фрітца Баара. Він сказав:

— Цілую ручки.

— До побачення!

— Все в порядку — подумав Баар — вона навіть знає мою адресу.

На другий день закоханий Фрітц був зовсім спокійний. Прибрав кімнату квітами і провітрив вітальню, повну диму.

Коло 3-тої пополудні трохи нетерпеливився. Думав над тоном, яким має звернутися до неї, коли прийде... А може краще було би залишити все припадкові?

Тільки той, хто переживав подібні хвилини, знає, яка це насолода чекати на довгождану зустріч. Нераз ми вже і забули, хто була та жінка, на яку ми чекали, як вона виглядала, але по літах пригадуємо собі наше блаженне хвилювання, заки вона прийшла. Фрітц був досить спокійний, бо мав певність, що Сфінкс прийде.

Пять хвилин перед 7-мою зупинилось авто перед його домом. Почув дзвінок. Сам відчинив. У дверях стояв Кнуд:

— Добрий вечір!

Баар був не так збентежений, як злий.

— Вибач, — відповів нечемно — але до мене має саме хтось прийти.

— Я знаю! Моя жінка! — відповів йому Кнуд.

Стягнув плащ і курив далі цигару.

Фрітц успокоївся, коли побачив, що Кнуд зовсім не настроєний по офіцирському. Поводився так, якби прийшов з якимсь торговельним інтересом.

— Ти заявив моїй жінці, що застрілишся, коли вона не прийде нині до тебе пів до 7-мої.

Поглянув на годинник:

— Бракує ще три хвилини.

Кунд курив вигідно цигару. Фрітц почував себе ніяково.

— Дурне — сказав Фрітц.

— Я те саме сказав своїй жінці. Сказав я їй, що маю щось важніше до роботи і що вона не потребує хвилюватись. Але жінки не розуміються на таких вітрогонах... Я заложивсяб, що ти не маєш навіть дома револьверу!

І з насолодою курив свою цигару. Так, немов би чекав, що Фрітц встане і скаже: „О, тим револьвером розторощу собі голову".

— Смішне — сказав Фрітц.

— І я так думаю — відповів Кнуд і знову глянув на годинник. — Точно сема.

Баар дістав аж румянці зі злости. Найохотніше був би вибив Кнуда по лиці. Кнуд встав:

— Я знаю, що ти тепер боїшся, щоб я не оповів цього інциденту іншим і щоб тебе не осмішити, бо тоді ти справді готов для рятування своєї чести застрілитись.

Дивився на нього і немов би кидав йому милостиню, сказав:

— Можеш бути спокійний. Я і моя жінка будемо мовчати. Обіцяємо це.

— Не розумію.

— Вірю, що не розумієш...

— Твоя жінка...

— Так... Сфінкс. Ти не можеш зрозуміти, що на світі є чесні жінки і тому такі як ти звуть їх Сфінксами. Бувай здоров!

Пішов.

„І такий чоловік має чудову, вірну жінку" — думав Фрітц. „Попросту скандал! Чи такий інцидент приневолює мене дотримати слова? Чи я справді повинен себе застрілити... Ні, ні!"

Він подумав про інші — дурні та нечесні і не застрілився.

Перекл. **в. г.**

Червона торговля.

У Советах одна бабуся знайшла на дні куфра срібну ложку. Понесла її до „Торґсіну" й питається, що може дістати за неї. Службовик зважив ложку й каже:

— Сім копійок.

— А що можу купити за ці гроші? — питається бабуся.

— Бляшану ложку, горожанко! — відповідає службовик.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(Дальші зізнання підсудних, подані за часописом „Діло").

Зізнання Р. Сенькова.

З черги предсідник повідомив Р. Сенькова, хто з підсудних зізнавав уже про нього і за що його обвинувачують. Р. Сеньків зізнавав дуже неясно, до того тихим голосом, так, що тяжко було схопити його зізнання. Признав, що в 1933 р. пізнав Р. Мигаля, з яким ходив до читальні при вул. Супінського. Мигаль був режисером та провідником у читальні. Крім того Мигаль як студент прав імпонував підсудному теж своєю освітою (підсудний скінчив середню технічну школу) і взагалі мав вплив на нього. Мигаль не говорив нічого підсудному про ОУН. Підсудний не знає, чи його брат належав до ОУН. Опісля оповідав, як привів Бачинського на вул. Кадетську. Підсудний не пригадує собі, хто його просив, щоб привів Бачинського. Вкінці по довгих випитуваннях предсідника заявив, що це Мигаль посилав його по Бачинського, а не Зарицька. Тому предсідник відчитав дотичний уступ зі слідчих зізнань підс. Сенькова, який обтяжив тоді Зарицьку. Підсудний вияснив, що у слідстві був поденервований і притакував усе, що йому говорили, і тому обтяжив Зарицьку. Не знав нічого, що на Бачинського плянують замах, коли ішов з ним і Зарицькою на вул. Кадетську. Додав, що Бачинського взагалі не знав і щойно пізніше пізнав його. Підсудний довідався від якогось товариша, що Бачинського поранили раз, але надним не застановлявся, бо такі випадки трапляються. Оповів, що малюванням образів заробляв доволі багато на прожиток і не потребував від нікого допомоги. Признав, що носив від Мигаля до Бачинського картку; її змісту не пригадує собі. Опісля підсудний стрінувся з Бачинським у пасажі Міколяша, виручуючи Мигаля, який не мав часу і тому спізнився на стрічу з Бачинським. За 10 хвилин прийшов Мигаль. Про що Мигаль говорив з Бачинським, підсудний не чув, бо оба вони пішли кілька кроків швидше. Всі три зайшли до ресторану, де Мигаль казав дати їсти і пити. Підсудний не пригадує собі, скільки випив. Знає, що був пяний. Коли оба з Мигалем вийшли з ресторану на подвіря (Бачинський залишився ще в ресторані), Мигаль попросив підсудного, щоб допоміг йому убити Бачинського. Підсудний не відмовився, хоч був заскочений цією пропозицією і дістав від Мигаля револьвер, який, здається, був набитий. Одержавши револьвер, підсудний вернувся з Мигалем до ресторану, де ще всі три пили. Чи Бачинський був пяний, підсудний не пригадує собі. Предсідник пригадав підсудному його слідчі зізнання, що Мигаль дуже рішуче настоював, щоб підсудний допоміг йому в убивстві. Підсудний признав цей факт. Додав, що коли Мигаль витягнув револьвер, підсудний міркував, що він його вбє, як що відмовить йому допомоги. Підсудний знає, що з ресторану пішли вул. Кадетською вгору. Підсудний пішов наперед і сів на лавці, коло нього в середині сів пізніше Бачинський, а з лівого боку Мигаль. До Бачинського перший стріляв Мигаль. Коли Бачинський лежав уже на землі, тоді підсудний віддав відрухово теж два стріли наосліп і не бачив, де Бачинський лежав.

Опісля підсудний утікав у напрямі, який показав йому Мигаль. На вул. Пелчинській набігли на Косівну. Тоді хтось відобрав від підсудного револьвер: або Мигаль або Косівна. З вул. Пелчинської Мигаль пішов з підсудним ще до якогось ресторану, де позичив від Мигаля 5 зл. Не памятає, чи критичної ночі по вбивстві спали в корчах у Єзуїтському городі.

Візита в большевицькому консуляті.

Після того підсудний зізнавав про свої відвідини в большевицькому консуляті у Львові. Одного разу оповів Мигалеві, що хоче піти до консуляту. По повороті з консуляту Мигаль просив підсудного, щоб він нарисував те, що бачив у консуляті. Підсудний зробив шкіци бюр консуляту та осіб, з якими розмовляв, міркуючи, що Мигаль хотів переконатися, як там живуть. Признав теж, що підробив легітимацію, на якій була фотографія, як пізніше показалося, того мужчини, який пізніше виконав атентат у консуляті. На питання предсідника Мигаль відповів, що Сеньків у кількох місцях помилився у своїх зізнаннях. К. Зарицька вияснила, що на стрічу пішла на прохання Косівної. По кількох питаннях прокуратора підсудний давав вияснення на питання свого оборонця д-ра Е. Давидяка. Признав, що Мигаль був скритий. До консуляту ходив тому, що хотів їхати до СССР до Ташкенту до свого товариша, який є там малярем. Про свій намір виїхати до СССР говорив Мигалеві та тов. Олесінському. В большевицькому консуляті записав підсудного писар до книги приявних під його правдивим назвищем. На дальші питання оборонця, який психічний стан був у нього по виході з ресторану перед самим убивством Бачинського, підсудний зізнав лише, що був пяний і віддав останні два стріли до Бачинського. З Зарицькою вдержував товариські взаємини.

На питання обор. д-ра Горбового, чи Зарицька знала, що має бути замах на Бачинського, підсудний відповів, що Зарицька заховувалася спокійно і не була зовсім поденервована. Велику веселість викликає таке питання обор. д-ра Горбового до підс. Сенькова: Чи ви бачили як при перетуванні револьверу Мигалем куля входила до люфи? На це питання оборонець не дістав відповіди.

(Далі буде).

ІВАННА МАРКІВ

членкиня бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союзу в Ізелин, Н. Дж., дочка члена У. Н. Союзу, гром. Михайла Маркова, одержала вчительський диплом з "New Jersey State Normal School" у Нюарку, Н. Дж.

Чужа мова.

В гостинниці при столі сидять два глухонімі й розмовляють між собою „на міги".

Два інші гості, вже не німі й не глухі, й собі забажали говорити „на міги", хоч цієї мови не знають, так для жарту.

Глухонімі дивляться на них цікаво, одначе нічого не можуть зрозуміти, вкінці один глухонімий каже до товариша:

— То напевно якісь чужинці.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Хто творив життя, а хто його розбивав.

Кількадесять літ тому не було ще в Ню Йорку такого розвиненого українського життя, яким воно є сьогодні. Не було тоді ще ні одної церкви, ні школи, ні Народного Дому. За старанням кількох свідоміших одиниць куплено й основано на 20 вулиці українську греко - католицьку церкву, біля якої почали горнутися наші еміґранти, та при ній полагоджували свої церковні та світські справи.

Як тільки оснувалася церква, наші соціялісти собі заложили на тій самій 20-тій вулиці так зване „бюро праці", яке на зверх мало за ціль шукати людям праці, а фактично його основано на те, щоб кирнинти в громаді, нападати на священиків та відмовляти людей від церкви. Колиж з розростом громади показалося, що церковця на 20-тій вулиці замала, свідоміші громадяни знову зібралися і купили другу церкву, на семій вулиці, де вона стоїть до нині. Соціялісти знову забули про завдання свого „бюра праці" й собі потягнулися за церквою на сему вулицю й осадовилися під боком церкви. Замісць займатися якоюсь корисною роботою, вони і їх однодумці кожної неділі вистоювали на хіднику під церквою і відмовляли людей від релігії і церкви, так що нераз треба було кликати поліцаїв, щоби їх від церкви відгонити. Далі ті наші соціялісти, а теперішні большевицькі союзники, побачивши, що громада таки організується і розростається, зчинили напасливу боротьбу з тодішнім парохом. Ціла їх „соціялістична" робота зводилася до лайки, нападів і кирини. Кожний раз, як тільки проюхали наші соціялісти, що хтось хоче щось зробити, то диви: вони вже розпочали проти нього свою „соціялістичну" роботу.

Багато українських громадян ще нині живе і памятає їх „соціялістичну" роботу, коли гурт свідомих українців почав будувати в Ню Йорку Народній Дім. Соціялісти розпочали проти цеї будови скажену боротьбу, розбивали віча, пускали брехні, друкували ріжні напасти в скрентонській „Народній Волі", а потім оберемками споваджували її до Ню Йорку і роздавали в неділю під церквами. І робили так наші соціялісти навіть у той час, коли самі не думали ставити свого соціялістичного дому, бо не мали на це навіть фондів. Але проти інших рили й не давали їм будувати.

Чимало клопоту завдали наші соціялісти організації Українського Народного Союзу. Вони то влізли і там до середини й розвели свою „соціялістичну" роботу. Підкопували його з середини, викликували незадоволення і недовіря серед членства, а вкінці довели до його розколу. На щастя, значна більшість полишилася далі при Українськім Народнім Союзі, й позбувшися внутрішніх шкідливих гостей, відділи У. Н. Союзу ще більше зцілилися, сконсолідувалися і взялися до корисної роботи. Якби наші соціялісти були взяли верх у ньому, то були би певно довели його до того, до чого довели свою „федерацію".

А тепер зачалися залицяння між большевиками і соціялістами. Справді „Народна Воля" деколи вдарить большевиків, але большевики на це вже гостро не відповідають, а їхні У. Щ. Вісти виписують таке: „Не бийте нас, брати соціялісти, бо ми ваші, а ви наші".

Наші соціялісти завжди виступали проти ріжних спроб зорганізування й обєднання нашої іміґрації. А як коли брали участь у таких спробах, то хіба на те, щоб потім розбивати добре почате діло. Нині виступають вони проти національних і визвольних боротьби. Вишукують чорні плями на наших героях революціонерах, перед якими навіть ворог клонить голову. Роблять це як вірні свої заcаді: нищити. Ану, запитайте їх, брати-українці, себто ті, що вважаєте їх своїми провідниками, що властиво на їх думку є добре і до чого треба йти? Як на їх думку треба здобувати свою самостійну державу, коли відкинемо революційну боротьбу? Чи може таким способом, як то роблять їх однодумці соціялісти у старому краю, коли йдуть разом з польською і жидівською згравою нібито святкувати память Франка, а властиво на те, щоб топтати і зневажати наш національний прапор? Нехай скажуть це виразно наші соціялістичні лідери, щоб український загал почув виразно, чи вони похвалюють такі способи, чи ні. А коли не похвалюють, то нехай це виразно натаврують. Бо інакше воно виглядає на дурисвітство.

Тимко Милещук.

Або — або.

До поліції зголосився схвильований добродій та заголосив, що йому вкрали авто.

— Це аеродинамічне авто, на гидравлічних гумах, з уліпшеною каросерією, вилякероване так, що лякер ніколи не змиється, з хромовими акцесоріями, запасними колесами, з усякими подорожніми удогідненнями...

— Алеж, добродію, — перериває дижурний поліційний підстаршина — чи ви зголошуєте мені крадіж авта, чи хочете мені продати його!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

„ЗДЕРЖІТЬ ДЕПОРТАЦІЇ".

Від довшого часу вели так звані чужинецькі ґазети кампанію за ухвалення законопроекту Кера й Кулиджа, що мав поправити ріжні недостачі теперішнього іміґраційного закону.

Консервативні круги Америки виступали проти цього проекту як радикального або пробували дочепити до нього ріжні поправки, що були би позбавили його всякої вартості.

Під поданим вище наголовком виступив в обороні цього проекту один з консервативних щоденників, „Ню Йорк Таймс". Він закидував старому законові жорстокість і нелюдяність.

Виступ консервативного щоденника показує, що не тільки радикали й большевики виступають проти жорстокости депортацій. Може це піддасть декому думку, що не конче є комуністом той, хто виступає проти депортацій.

РАДИТЬ СКІНЧИТИ З КАПІТАЛІЗМОМ.

На зборах молодечого конґресу стейту Ню Йорк, що недавно відбувався в Стайвесент Гай Скул, виступав один бесідник з промовою, в котрій радив покласти кінець капіталізмові.

Бесідником був Чарлз Вебер, один з визначніших американських духовників.

Замітно, що покласти край капіталізмові проповідник радив не на основі Маркса, але на основі св. Письма, бо, мовляв, життя Христа й життя інших провідників жидівської й християнської віри показують, що суті релігії треба шукати в тих людей, що займаються діяльністю для спільного добра всіх людей.

ЯСНА ЕКОНОМІЯ.

На конвенцію Демократичної Партії до Філядельфії приїхав як делеґат один фармер зо стейту Тенесі. Зайшов він до одного ресторану й зів гарний „стейк". Як прийшлося платити, фармер на своє здивування побачив, що його рахунок виносить 4 доляри.

„Що?!" — розкричався фармер. „Яж минулого тижня продав цілу корову за 4 доляри!"

Фармер з Тенесі дав Америці дуже влучну лекцію про факти господарського життя в Америці. Та факти ще не всі; треба би ще знати: в чиї руки пішла ріжниця між ціною корови і ціною всіх „стейків", що їх можна з неї зробити?

І чи зробила що демократична конвенція на це?

ДЕ ПРАВДИВА ШЛЯХТА?

Один італієць заложив у Ню Йорку клюб правдивої шляхти. Клюб має на цілі не лише гуртувати правдиву шляхту, але й рішати про те, хто є правдивим шляхтичем, а хто не є.

Проти претенсій цього клюбу виступає тепер союз російської шляхти. На що зійде шляхетство, якби зачати розсліджувати, хто шляхтич, а хто ні? По чому пізнати справжнього шляхтича? Колись говорили, що шляхта має в зубах золото, а в жилах живе срібло (якого вживали для лікування сифіліса). Але, як звісно, нині вже й багато людей з „простонароддя" це все має.

ПО ЧІМ ПІЗНАТИ СПРАВЖНЬОГО ШЛЯХТИЧА В АМЕРИЦІ.

Хтось із клюбу російської шляхти пригадав предсідникові клюбу правдивої шляхти, що він колись оголошувався в американських ґазетах, що він готов женитися з американкою, яка йому дасть 100,000 долярів за його титул.

„Так", каже предсідник клюбу правдивої шляхти", я оголошувався в газеті, але на це мене підвів один ґазетний аґент, що сказав мені, що так має поводитися в Америці кождий шляхтич".

Себто цей правдивий шляхтич повірив, що в Америці по тому пізнають шляхтича, що він продає свій титул за добру готівку, себто не хоче працювати, а щоби втекти від роботи, продасть і своє шляхетство і себе самого.

Тепер він уже знає, що в Америці по цьому правдивого шляхтича вже не пізнають, а ми знаємо, що між признаками, по яких можна пізнати правдивого шляхтича, є бездонна глупота, яка каже йому приймати за добру монету найнеймовірніші бляги та звичай спихати вину за свої глупі поступки на інших людей.

ШЛЯХТА РОСІЙСЬКА І ШЛЯХТА ІТАЛІЙСЬКА.

Предсідник клюбу правдивих шляхтичів говорив спокійно, поки його не спитали: „А чи ви, пане, не робили коли як послугач у ресторані?"

На це маршалок дворянського клюбу вже не міг спокійно говорити. Він розкричався, як... як пяний фірман або перекупка на ярмарку. „Що? Я мав робити? Ого, цього ніколи не бувало. Скажіть мені до очей, що я робив, а я вам ці слова запхаю назад у хавку. Я скорше вернувся б в Італію, ніж би мав піти служити за „вейтра"!

В одній фільмовій штуці представлено було російську аристократію. Зображений був у цій фільмі баль російської аристократії. На балю самі аристократи. Кождий одітий в одінню, в якім він ходив у царських часах. Забавляються гарно, коли тут хтось крикнув: „Вейтер". На цей крик усі російські аристократи обернулися до чоловіка, що вимовив це слово. Отже російського аристократа пізнати по тому, що він кликнуть „вейтром". Італійський аристократ волить себе продати на „джіґола", ніж служити „вейтром".

ЩО В НИХ СПІЛЬНЕ?

Члени клюбу російської шляхти платять до клюбу по 1 долярові на рік. Решту приобідують імпрезами: балями, танцями, „чайними", тощо.

Очевидно, на таких імпрезах не буває сама тільки шляхта. Бувають і американські нетитуловані пани, які жадні знюхуватися з шляхтою.

Тепер уже знаємо, що спільне мають італійські й російські шляхтичі: і одні й другі можуть сказати: „У мене три стодолі повні: в одній мак, у другій такой так, а у третій миш у голову зайшла, поки зерно знайшла".

ЗВІТ

Контрольної Комісії Організації Оборони Лемківщини (Західня Україна).

(Приходи і розходи за діловий рік організації, від 4-го серпня 1935 р. до 6-го серпня 1936 р.)

ПРИХОДИ.

1)	Збірка на перших лемківських нарадах в Ню Йорку	$ 16.75
2)	Нюйорський відділ Оборони Лемківщини з віча	128.00
3)	Відділ в Пасейку з віча	46.40
4)	Відділ в Елизабет	90.00
5)	Запорозька Січ в Елизабет	10.00
6)	Відділ у Філядельфії з віча	40.00
7)	Відділ в Елизабет з віча	50.00
8)	Тов. „Любов" у Філядельфії	10.00
9)	З віча в Мікіспорт, Па.	15.85
10)	З віча в Мікіз Ракс, Па.	16.16
11)	Громада Петерсон, Н. Дж., з балю	26.00
12)	З віча в Пітсбург, Норт Сайд	16.47
13)	З віча в Монесен, Па.	17.30
14)	Д. Капітула з Мекаду, Па.	3.00
15)	З віча в Алеквіпа, Па.	25.12
16)	Відділ в Ню Йорку з коляди	30.40
17)	З віча в Ембрідж, Па.	5.00
18)	Відділ в Ню Йорку з коляди	53.50
19)	Громада Пітсбург Норт Сайд, з коляди	25.00
20)	Адам Лесняк з Нюарку, коляда	16.55
21)	Збірка на весіллю п. Ядловського в Елизабет	8.66
22)	Відділ з Ботлер, Па., з віча	39.70
23)	Відділ з Форд Ситі, Па., з віча	10.20
24)	З відчиту в Бреслав, Па.	3.00
25)	З віча в Вилкс-Баре, Па.	12.10
26)	З віча в Олифант, Па.	40.00
27)	З віча в Скрентон, Па.	48.00
28)	З віча в Мейзвил, Па.	18.15
29)	Провидіння у Філядельфії	25.00
30)	Відділ у Скрентон, Па.	11.00
31)	Відділ у Шамокін, Па., з віча	93.28
32)	Анаст. Ікалович з Джерзі Ситі, коляда	2.00
33)	Відділ в Маганой Ситі, Па., з віча	13.95
34)	Громада Когоз, Н. Й., з відчиту	32.15
35)	З відчиту в Централії, Па.	11.00
36)	Громада Алентавн, Па. (збірка в церкві і жертва ОДВУ)	20.00
37)	Відділ в Елизабет, Н. Дж., з коляди	37.00
38)	Відділ в Мекаду, Па., з віча	30.00
39)	ОДВУ у Філядельфії	5.00
40)	З відчиту в Карнегі, Па.	7.21
41)	О. Кучер в Карнегі, Па.	3.00
42)	М. Гулик з Мекдоналд, Па.	4.10
43)	Збірка в Сейнт Клер, Па.	3.15
44)	З відчиту в Маріон Гайтс, Па.	10.40
45)	З відчиту в Йонкерс	17.00
46)	З віча в Шенандоа, Па.	56.70
	Разом приходу було	$1,203.25

РОЗХОДИ.

1)	П. Мих. Дудрі виплачено за подорожі	$290.00
2)	Печатка організації та видрукування збіркових ліст	8.20
3)	Вислано до Лемківської Комісії при Тов. Просвіта у Львові	500.00
	Разом розходу було	$ 798.20
	Зістає в касі	$405.05

ЗА КОНТРОЛЬНУ КОМІСІЮ:

Степан Пельц, в р.; **Петро Ікалович**, в. р.; **Михайло Дудра**, в. р.

ПОДЯКА.

Я, члениця відділу 282 У. Н. Союза в Сиракюз, Н. Й., складаю щиру подяку головним і відділовим урядникам за скору виплату посмертного по бл. п. моїм мужові О. Шкляренкові і желаю нашому Батькові Союзові якнайкращого розвою як у членах так і в майні.

Текля Шкляренко і діти.

Е. Тенісон.

„СПОСІБ" НА ҐЕНҐСТЕРІВ.

(Гумореска).

Ботомлі нітрохи не сердився, як інші грачі встали від стола. Його попросили були, щоби був четвертий до бріджа в одного свого приятеля, якого хата була аж на краю міста. Пішов, сподіваючись неприємного вечора, бо рівночасно треба було бути й інструктором гри.

Ввесь вечір говорив, пояснював, давав вказівки, а як партія скінчилася, побачив, що одержав поважну сумку.

Ботомлі був високий, кремезний, не дуже жартівливий, жив із ренти, а більшість часу проводив на грі в карти.

У дверях господар, подаючи Ботомлієві капелюх, звернув увагу, щоб обережно вертався, бо на вулицях повно ґенґстерів.

— Вважайте добре! Ви маєте досить грошей.

Та Ботомлі добув із зовнішньої кишені револьвер:

— Не журіться! Я все оце ношу з собою. Добра ніч!

* * *

Була гарна, ясна ніч. Місяць світив, було наче в день. До дому мав яку годину. Обтиснув загортку довкола колін і сів до автомобільної керми. Не було на вулиці руху, тому міг їхати дуже скоро.

Коли вїхав яку третину дороги, побачив при дорозі авто. Біля авта стояв якийсь мужчина, а як Ботомлі наблизився, він вийшов на дорогу та став давати знаки, щоби станув.

— Будь ласка, підвезіть мене до першої помпи, не стало мені бензини, — попросив Ботомлія, коли він зупинився.

— Дуже добре, — відповів Ботомлі та пустив його біля себе. Авто, що стояло при дорозі, то була якась люксусова лімузина, а Ботомлі радий був зробити автомобілістові прислугу, бо знав, що значить така пригода.

Та за кілька хвилин став собі докоряти, що так скоро рішився на таке. Той, що сидів поруч нього, був доволі бідно зодягнений та ні трохи не подобав на власника люксусової лімузини. Промайнула йому думка, що тому чоловікові не треба ніякої бензини, лище то була причина, щоб приблизитися до нього. Щораз виразніше бачив, що не розважно поступив, що впав у засідку якогось ґенґстера.

Їхали пустою дорогою між двома рядами дерев. Ніде не було нікого; щойно за десять хвилин зачиналися перші хати якогось села. Ботомлі став їхати ще скоріше та при одному скруті тіла їх зударилися. Напевно незнайомий за той час витягнув йому щось з кишені. Попробував ліктем кишеню, де повинен був бути годинник. Годинника вже не було!

Ботомлі не був боягуз. Вільно рукою помало добув із кишені револьвер. Тоді нараз зупинив авто, прицілився револьвером у незнайомого та скрикнув:

— Витягайте годинник — скоро!

Незнайомий, як побачив револьвер під носом, не вагався ні трохи, сягнув рукою у кишеню і подав Ботомлієві.

— Вложіть мені його в кишеню, тут! — крикнув Ботомлі, все ще не спускаючи противника з очей.

— А тепер на землю з авта! Коли що пробуватимете, вбю вас! Так.

І зараз так нагло звернув авто, що аж капелюх злетів йому з голови.

— Ні, ні! — підсміхався Ботомлі, як доїжджав до міста. — колиб усі були такі, віддавна не булоб ґенґстерів.

Як Ботомлі приїхав додому та ввійшов у кімнату, ждала на нього жінка.

— Це ти, серце? А як там тобі пішло? добре? А я гризлася, знаєш, ти забув годинник на столі, то я боялася, думатимеш, що ти згубив його.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

СЕЙНТ ЛУІС, МО.

В допомогу визвольним змаганням.

Жіноче Товариство „Любов", від. 373 У. Н. Союзу, обходило свято девятьлітнього свого існування відправою богослуження в укр. прав. церкві, а 1. березня влаштовано перекуску, підчас якої зібрано $12.75. На піврічних зборах членицї призначили з того $10 на визвольну боротьбу. Гроші вислано через Обєднання, а $2 призначено на часопис „Жіноча Доля".

Члениця.

На літнищі.

Власниця старої поганої хати на літнищі жаліється, які то тепер настали недобрі літники:

— Мешкав у мене, знаєте, один пан із міста щось чотири тижні, потім приносить мені молоток.

— Навіщо мені цього молотка? — питається.

— Щоби ви собі, господине, вибили з голови, що я за ті чотири неділі заплачу стільки, скільки ви хочете!

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Актор, що грав ролю короля, на сцені чогось збентежився, не міг собі на хвилиночку ніяк пригадати ролі, потім якось пішло все добре. Після вистави цей актор сидить зовсім зломаний у ґардеробі. Стараються потішити його:

— Таж то ніхто навіть не запримітив того!

Актор зітхнув:

— Алеж, що таке могло приключитися мені! Боже, це лише доказ, що я також звичайна людина!

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Ювилейне свято 245 відділу У. Н. Союзу.

До якогось часу відділ 245 У. Н. Союзу був душею нашої громади. Він працював на народнім полі, горнув біля себе всіх свідоміших громадян та щирив національну освіту серед найщиріших кругів нашої громади. Наш відділ У. Н. Союзу був не тільки одинокою українською організацією, що в критичних моментах помагала матеріяльно своїм членам, але він теж стояв на чисто національнім ґрунті, на якому стоїть наш орґан „Свобода".

На жаль, з часом справи трохи змінились, і наші діяльні члени, створивши інші орґанізації, які, самозрозуміло, можуть бути теж потрібні, відвернулися від відділу Союзу. Наш відділ почав поволі западати в сон, а громадська праця стала переноситися в інші згуртування.

Щоби пробудити з цього сну наш відділ, урядники порішили відсвяткувати 25-літній ювилей його існування. Заходом кількох наших урядників, які не жаліли на це труду, такий ювилей дня 30. травня ц. р. відбувся.

У годині 10-тій рано почалася в українській православній церкві Служба Божа, по якій відправлено панахиду по померлих членах відділу. Серед гостей був присутній на цій Службі Божій і предсідник У. Н. Союзу, Микола Мурашко.

Пополудні, в год. 2-гій, почався святочний обід, на який теж зїхалося багато гостей з позамісцевих громад. Місцеві громадяни не дописали так, як повинні були дописати. Зате відділ 362 У. Н. Союзу з Брістол, Па., як також гості з Філядельфії, Па., і з Плейнсборо, Н. Дж., своєю присутністю звеличали як слід наше свято.

Святочний обід відкрив відділовий предсідник Василь Кушнір та привитав головного предсідника М. Мурашка, як і присутніх гостей. Дальше проводив святом тостмайстер Микола Масний з Брістол, Па.

У своїм вступнім слові п. Масний привитав присутніх членів 245 відділу, як також гостей, та згадав про тих членів, що вже лежать у землі. Він просив віддати їм честь повстанням з місць.

Відділовий секретар Йосиф Квасній прочитав перебіг історії відділу. Дальше говорили: Йосиф Осередчук з Брістол, Па., о. П. Білонь, бувший головний урядник П. Стадник, а далі В. Кушнір, панна М. Скоропад та інші.

Святочну промову виголосив головний предсідник У. Н. Союзу, Микола Мурашко. У своїй промові головну увагу він клав на відношення між старою ґенерацією і молодою, та на те, як би притягнути нашу молодь до своєї орґанізації. До слова був покликаний теж п. Ф. Калужняк з Роблінґ, Н. Дж., який при тій нагоді згадав про українські сироти й просив присутніх зложити якусь лепту на ту ціль. Збірка принесла $11, з чого половину вислано на сиротинець у Філядельфії, а другу половину до Рідного Краю.

У год. 5-тій зачався святочний концерт. Хор, що гуртується при українській православній громаді й складається переважно з молоді, членів нашого відділу, відспівав удало кілька пісень, в тім і гимн У. Н. Союзу. Під кінець концерту М. Масний промовив до молоді англійською мовою а по концерті почався баль, що тягнувся до пізної години. Учасників було багато, а велика німецька галя, де баль відбувався, була заповнена.

Іван Сабат.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(42)

Ватажок думав, що це перо містить у собі якісь чари, можливо отрую. Він порскав перед ними зі страшною лютою і хлопці побачили, що цей жарт готов скінчитися трагічно: „Скажи йому, що це не шкідливе", вони кричали до Булялі. „Скажи йому, що білі це пють на те, щоби мати силу".

Після довгого вагання чорношкірий, не відчуваючи в собі наслідків закоштованого чорнила, заспокоївся. Він звик пити ріжні гіркі зілля, які за словами доктора чарівника приносили силу. Хлопці тимчасом витрясали кишені свого убрання, стараючися заховати перед чорношкірими свої ножі. Ножі вони [illegible] понадусе.

Але ватажок запримітив це й простягнув свою брудну руку по сховані ножі. Він жибонів щось своїм дикунським діялектом, якого хлопці поправді не розуміли, але догадувалися, що то означає „давай, давай, давай". Хлопці вдавали, що не розуміють. Вони думали, що якось їм удасться відвернути увагу дикунів і за хвилю вони про це забудуть.

Але ватажок далі настоював на своїм. У цьому моменті Докові прийшла на голову одна гадка, яка, здавалося йому, була блискучою. Його очі заблистіли і він без вагання почав її виконувати. Це вже лежало в його натурі в тій хвилі виконувати якийсь добрий плян, не відкладати його ні на мінуту.